

UTDRAG AV STATSMINISTER ODVAR NORDLIS FOREDRAG PÅ
LANDSMØTE I NORSK SKOG- OG LANDARBEIDERFORBUND
MANDAG 29. AUGUST 1977

Den svenske regjering har som kjent besluttet å skrive ned den svenske krone med 10 prosent.

Når den svenske regjering har funnet det nødvendig å gå til et slikt skritt, har dette sin bakgrunn i de problemer som svensk økonomi og svensk økonomisk politikk er kommet i. Selv om den svenske avgjørelsen bare sikter mot å påvirke den svenske økonomien, vet vi at den også vil ha følger for andre.

Norge er vel det land som vil merke flest følger av dette tiltaket.

- 2 -

Det skyldes først og fremst at Sverige er vår største handelspartner. Men i tillegg til de markeds- og konkurranseforhold vi har ved handelen landene imellom, møter norske og svenske produsenter som konkurrenter på mange internasjonale markeder for viktige eksportprodukter.

Endringer i valutakursene bringer lett med seg usikkerhet og ustabilitet i det økonomiske liv. Særlig nå, hvor vi på forhånd har en betydelig generell prisstigning er det fare for ukontrollerte rystelser i prisnivået. Særlig av denne grunn har Regjeringen vært meget batenkt overfor en svensk kronenedskrivning. Vi har gjort dette kjent for representanter for den svenske regjering.

Når den likevel gikk til dette skritt, må det være fordi situasjonen i Sverige oppfattes som meget vanskelig. Jeg kan ikke gi meg inn på en vurdering av hvor mye dette skyldes den politikk som den nye borgerlige regjering har ført, og hvor mye som har andre årsaker. Vi kan ikke utelukke at hvis det i tide hadde vært ført en mer forsiktig politikk, ville vi vært spart for de vanskene som nå er påført Sverige, og i noen grad også Norge.

La meg legge til et par ord om de muligheter vi hadde å velge mellom i Norge etter at den svenske regjering hadde truffet sitt vedtak.

Hvis vi hadde skrevet vår krone ned like mye som svenskene gjorde, ville vi fått en øyeblikkelig gevinst i form av bedre konkurransemuligheter for norske

bedrifter. Men faren er stor for at denne kortsiktige gevinsten ville blitt spist opp av en forsterket prisstigning. I så fall ville vi ende opp med et høyere prisnivå, og dårligere konkurranseevne enn vi hadde i utgangspunktet.

Jeg vil oppfordre dem som gjør seg til talsmenn for at vi burde fulgt den svenske kronen fullt ut, til ikke bare å la seg trollebinde av en kortsiktig gevinst, men også å innse at den endelige, langsiktige virkning for hele landets økonomi sannsynligvis ville bli et direkte tap. Det ser ut til at dette særlig gjelder næringsorganisasjonenes talsmenn. I første rekke er det lønnstakernes realinntekt det ville

gått ut over. I annen rekke ville bedriftene og deres konkurranseevne med utlandet bli rammet. Vi ville fått større vansker med å holde sysselsettingen oppe.

En annen mulighet vi stod øverfor var å holde den norske kronen uendret. Mye talte for dette. Men de deler av vårt næringsliv som står i konkurranse med Sverige, ville da måtte bære hele tyngden av den belastning som svensk kronenedskrivning har for Norge. Regjeringen kunne ikke gå inn for en slik løsning som ville ramme hardt næringer som allerede på forhånd arbeider tungt.

I denne forsamling behøver jeg bare si ordet "treforesedling" som et eksempel på de næringer det gjelder.

Alt i alt kom derfor Regjeringen til at vi burde følge halvveis den svenske nedskrivning. Dette gir den beste og rimeligste fordeling av den belastning vårt

lands økonomi blir påført.

Regjeringen vil umiddelbart ta kontakt med organisasjonene i næringslivet og arbeidslivet.

Det er to sett drøftinger som nå/bli innledet.
vil
For det første gjelder det de støttetiltak som vil bli satt i verk til fordel for bedrifter og næringer som måtte bli rammet særlig hardt av konkurransen med Sverige i tiden framover. Slike drøftinger vil bli tatt opp umiddelbart med de respektive organisasjoner i nærings- og arbeidslivet.

For det annet gjelder det de nødvendige drøftinger for å påvirke kostnadene og prisene.

Regjeringen vil med en gang ta opp med Kontaktutvalget for arbeidslivets organisasjoner, og også med

talsmenn for de grupper som står utenfor de sentrale avtaler m.v. om inntektspolitikken, spørsmålet om å sikre en forsvarlig utvikling av inntekter, kostnader og priser. Det er nå viktigere enn før å dempe økningen i kostnader og priser.

Det vil i den aktuelle situasjon være påkrevd for 1978 å følge opp Langtidsprogrammets linje med en avdempet inntektsøking.

Dette har adresse langt utover de lønninger og inntekter hvor fagbevegelsen er part. Det angår også andre lønninger, og det angår priser, avanser, honorarer o.l. som fastlegges i bedrifter, karteller, organisasjoner m.v. I dagens situasjon må alle som er med og fastlegger slike ytelser vise måtehold, og sunn

sans for landets økonomiske realiteter.

Den norske økonomien vil også i 1978 gi en avkastning stor nok til å opprettholde den nåværende samlede inntekt i landet, og dessuten gi et tillegg utover dette.

Regjeringen vil sette alt inn på at en vesentlig del av dette tillegget må kanaliseres til lav-inntektsgruppene.

Dette gjelder særlig pensjonistene, men også visse andre grupper.

Dessuten vil Regjeringen skjerpe prisreguleringen for å dempe prisvirkingene av kronenedskrivningen.

Det vil bli innført skjerpet kontroll av prisene for importerte varer. Som et ledd i dette vil det i først-kommende statsråd bli gitt særlige bestemmelser for å sikre at den lavere kurs på svenske kroner skal slå ut i lavere

priser. Dessuten vil prismyndighetene gi høy prioritet når det gjelder tilsynet med prisene på importerte varer og tjenester for at kontrollen skal bli mest mulig effektiv.

Det er Regjeringens forutsetning at den skjerpede prisregulering som vi har hatt i noen tid skal fortsette utover den tid som opprinnelig var forutsatt.

Hvis Regjeringens opplegg for denne samlede politikk til å motvirke ulempene etter de nye valutakurser gjennomføres, kan vi regne med at det samlede utslag på konsumprisindeksen i 1978 blir mindre enn 1 %.

Regjeringen vil spesielt følge utviklingen av pensjonistenes inntektsforhold. Kjøpekraften av deres trygdeinntekter og de planlagte reelle økninger i

framtiden skal ikke bli svekket som følge av
de valutamessige forandringer som nå har funnet
sted.

Den svenske kronenedskrivning kommer i tillegg til de noe mer dystre økonomiske utsikter for 1978 som er i de siste par måneder/blitt klarere.

La meg i denne sammenheng trekke fram den tåkefylte uttalelsen fra 3 borgerlige partiledere om at Regjeringen både har forlatt Langtidsprogrammets grunnlag, og samtidig opprettholder dette grunnlaget.

Til forsikring og beroligelse kan jeg gjenta og understreke at Langtidsprogrammets mål og innhold er målet for Regjeringens politikk i de 4 kommende år.

Langtidsprogrammet er ikke noe urealistisk ønskedikt som svever fritt i forhold til de harde økonomiske realiteter. Allerede i innledningsordene

i Langtidsprogrammet understrekes alvorret i den internasjonale situasjon med 15 millioner arbeidsledige i de vestlige land. Dette har vi naturligvis ikke lukket øynene for.

Likevel, til tross for denne mørke internasjonale bakgrunn har vi funnet et reelt grunnlag for en politikk som gir fortsatt utvikling av vårt velferdssamfunn, selv om veksttaket selvsagt påvirkes av disse ytre forhold.

Langtidsprogrammet gjelder en 4-års-periode. Det er verken mulig eller hensiktsmessig å bringe inn i et slikt 4-års-perspektiv detaljer om utviklingen i de enkelte år. Noe slikt ville i stor grad bli en løsløk med tall.

Det er først og fremst i de årlige nasjonal-

budsjett og statsbudsjett at vi legger til rette politikken for det enkelte år, innenfor den ramme og veiledning Langtidsprogrammet gir.

I de siste par måneder er det som nevnt kommet nye signaler om den internasjonale konjunkturutviklingen. Disse signalene var nye for Regjeringen, og de var nye for herrene Stålsett & Co.

Disse signalene peker mot at året 1978 blir enda noe vanskeligere enn vi tidligere trodde. Vi vil bli nødt til å være noe mer måteholdne i vår samlede økonomiske politikk for det året, enn det så ut til tidligere i sommer.

Den svenske kronenedskrivningen er en ny påminnelse om dette.

Regjeringen fant det riktig å vise full åpenhet

i disse spørsmål. Derfor har jeg - og finansministeren - allerede for noen uker siden gitt varsel om disse nye signaler for 1978.

Det er ikke tale om noen kriseartet eller panikkartet situasjon. Den norske økonomi er sunn og sterk. Sysselsettingen er høy. Vår tradisjonelle vareeksport ventes å bli hele 6 % høyere i år enn i fjor. Langtidsprogrammets mål er fortsatt Regjeringens mål.

Det reelle innhold i de budskap Regjeringen i de siste uker har gitt, er at 1978 ser ut til å bli noe mer problemfylt enn vi trodde tidligere i sommer. Derfor må utviklingen og politikken for dette året tilpasses disse ytre forhold.

Som fast praksis i Norge er det først og fremst

ved budsjettframlegget i oktober at Regjeringen går til Stortinget med sitt konkrete opplegg for det kommende år. Det vil også bli gjort i år.

Uten å bryte regler for fortrolig budsjettforberedelse kan jeg forsikre at 1978-budsjettet vil gi et solid grunnlag for en fortsatt sterk velferdspolitik. Men det vil samtidig bli understreket at det vil kreves noe mer måtehold og noe mer spesiell innsats for å verne om den fulle sysselsettingen. Det blir vanskeligere enn før å være en øy med full sysselsetting i et hav av arbeidsledighet. Vanskeligere, men ikke umulig. Har vi viljen, har vi midlene.

Men Regjeringen kan ikke alene skape trygghet for arbeidsplassene. Vi må alle, i organisasjonene, i bedriftene, og i den offentlige forvaltning, yte vårt for å nå hovedmålet - full sysselsetting.